



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 vtrum idem sit vltimus finis omnium hominum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

Cap. r. non multum a prin. 10.5.

fornicationis, potest homo uelle fornicari. Sed hæc facillimè cedunt, si beatitudo, (de qua hic sermo non esset, nisi rō ul- mi finis hominis, & beatitudinis formaliter esset eadem quò ad hanc difficultatem) rectè confidetur. Non enim loquimur de ultimo fine formaliter: & dicimus quòd nihil potest appeti nisi ipse, aut propter ipsum. Et quòd nec negati- uè, nec contrariè potest aliter appeti. Et ad primum motiū Scoti, patet solutio in litera in responsio- ne ad tertium in hoc articulo, ubi dicitur, quòd intellectu aliud cogitante vo- luntas vult propter ultimum finem virtualiter, & si non actualiter, & hoc sufficit. Ad secundum ue- rò patet responsio ex dictis in eo articulo ad primum & ad secundum. Inde enim habetur, quòd quod- cunque pariale bonum appetatur, app- etitur saltem ut bonum appetentis: & consequenter propter vltimum finem. Nam ut in eodem corpore dicitur, inchoatio alicuius ordinatur ad cō summationem eius. Ad motum autem de contrariè appeti- bili, manifesta est re- sponso: quoniam nul- lus potest appetere contrarium suæ ple- nè pfectionis. quoniam quicquid appe- tit, appetit ut perfe- ctionem habeat ali- quam, quamvis appetat contra talem rem quæ est vltimus finis, ut patet in peccante moraliter: & præter illam, ut patet in pec- cante venialiter. Nec te moueat, quòd etiam actus speculati- uos diligimus propter finem, quoniam ut hic, & inferius in quæstio. 13. articu. 3. ad primū, dicere potes, dicantur nō propter aliud, non per negationem vltimi finis, sed per negatio- nem alterius proximi & proprii finis. Et similiter dicuntur fi- nes aliorum non per affirmationem vltimi finis, sed in illo ordi- ne &c.

ne; sed non semper homo cogitat de ultimo fine in omni eo quod appetit, aut facit; non ergo omnia homo appetit, aut facit propter vltimum finem.

SED CONTRA est, quod dicit * Augustinus. 19. de Ciuit. Dei. Il- lud est finis boni nostri, propter quod amantur cætera, illud autē propter seipsum.

RESPONDEO. Dicendum, quòd necesse est quòd omnia quæ homo appetit, appetat propter vltimum finem, & hoc apparet dup- lici ratione. Primo quidem, quæ quicquid homo appetit, appetit sub ratione boni: quod quidem si non appetitur ut bonum perfectum, quod est vltimus finis, necesse est ut appetatur ut tendēs in bonum perfectum: quia semper inchoatio alicuius ordinatur ad cō summationem ipsius: sicut patet tam in his quæ sunt a natu- ra, quàm in his quæ sunt ab arte: & ita omnis inchoatio perfectionis ordinatur in perfectionem cō summata, quæ est propter vlti- mum finem. Secundo, quia vlti- mus finis hoc modo se habet in mouendo appetitum, sicut se habet in aliis motionibus primum mouens. Manifestum est autem, quòd causæ secundæ mouentes, non mouent, secundum quod mouentur a primo mouente: unde secunda appetibilia non mouent appetitū nisi in ordine ad primū appetibile, quod est vltimus finis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod actiones ludicræ non ordinantur ad aliquem finem extrinsecum: sed tantum ordinantur ad bonū ipsius ludentis, prout sunt delectantes, vel requiem præstantes. bonum autem consummatū hominis, est vltimus finis eius.

Et similiter dicendum ad secū- dum de scientia speculatiua, quæ appetitur ut bonum quodam spe- culantis, quod comprehenditur sub bono completo, & perfecto, quod est vltimus finis.

AD TERTIUM dicendum, quod non oportet ut semper aliquis cogitet de ultimo fine, quando cum- que aliquid appetit vel operatur: sed virtus primæ intentionis quæ est respectu vltimi finis, manet in quolibet appetitu cuiuscunq; rei, etiam si de ultimo fine actu non cogitetur: sicut non oportet, quod qui uadit per uiam, in quo- liber passu cogitet de fine.

ARTICVLVS VII.

Utrum sit vnus vltimus finis omnium hominum.

In articulo 7. & 8. nihil occurrit scribendum.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur quòd non omnium hominum sit vnus finis vltimus. Maxime enim uidetur vltimus finis esse hominis incō- mutabile bonum: sed quidam auertuntur ab incō- mutabili bono peccando. non ergo omnium homi- num vnus est vltimus finis.

¶ 2. Præterea. Secundum vltimum finem tota uita hominis regulatur. Si igitur esset vnus vltimus finis omnium hominum, sequeretur quòd in hominibus non essent diuersa studia uiuendi: quod pa- ret esse falsum.

¶ 3. Præterea. Finis est actionis terminus: actiones autē sunt singularium. Homines autem etsi conueniant in natura speciei, tamen differunt secundum ea quæ ad indiuidua pertinent non ergo omnium hominū est vnus vltimus finis.

SED CONTRA est, quod * Augustinus dicit 13. de Trinit. quòd omnes homines conueniunt in ap- petendo vltimum finem, qui est beatitudo.

RESPON. Dicendum, quòd de ultimo fine possu- mus loqui dupliciter. Vno modo secundum ratio- nem vltimi finis: Alio modo secundum id, in quo finis vltimi ratio inuenitur. Quantum igitur ad rationem vltimi finis, omnes conueniunt in appetitu finis vltimi: quia omnes appetunt suam perfectionem adimpleri, quæ est ratio vltimi finis, ut dictum est. * Sed quantum ad id, in quo ista ratio inueni- tur, non omnes homines conueniunt in vltimo fi- ne. nam quidam appetunt diuitias, tanquam consummatum bonum: quidam uerò uoluptatem: quid- dam uerò quodcunque aliud, sicut & omni gustui delectabile est dulce. Sed quibusdam maxime delectabile est dulcedo uini, quibusdam dulcedo mel- lis, aut alicuius talium. Illud tamen dulce oportet sim- pliciter esse melius delectabile, in quo maxime delectatur, qui habet optimum gustum: & similiter il- lud bonum oportet esse completissimum, quod tan- quam vltimum finem appetit habens effectum bene dispositum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quòd illi qui pec- cant auertuntur ab eo, in quo uerè inuenitur ratio vltimi finis: non autem ab ipsa vltimi finis intentione, quam querunt falso in aliis rebus.

AD SECUNDUM dicendum, quòd diuersa stu- dia uiuendi contingunt in hominibus propter diuersas res, in quibus queritur ratio summi boni.

AD TERTIUM dicendum, quòd etsi actio- nes sint singularium, tamen primum principium agendi in eis est natura, quæ tendit ad unum, ut di- ctum est.

ARTICVLVS VIII.

Utrum in illo vltimo fine alia creatura conueniam.

AD OCTAuum sic proceditur. Videtur quòd in ul- timo fine hominis etiam oia alia conueniant. Fi- nis enim respondet principio: sed illud quod est prin- cipium hominum, scilicet, Deus, est etiam principium omnium aliorum, ergo in vltimo fine hominis om- nia alia conueniant.

¶ 2. Præterea. Dion dicit in li. de diu. no. * quod Deus con- uertit oia ad seipsum, tanquam ad vltimum finem: sed

Sup. ar. 5. co. & 1. Eth. lec. 9. fin.

c. 3. & 4. 10. 3.

ar. 5. huius q.

ar. 5. huius q. Int. q. 103. ar. 2. & 2. di. 38. ar. 1. & 2. cor. & 1. con. c. 75 & lib. 3. c. 17. 25. & 27. fin. & 79. & uet. q. 5. ar. 6. ad 4. c. 10. tit. pti. & c. 4. 1. par. ante pau.